

Bc. Stasia-Luisa Turturro, *Griko: kulturně-lingvistická analýza přežívajícího salentského dialektu na pomezí řecké a italské identity*, Ústavu řeckých a latinských studií, FF UK 2020, 82 s.

Kol. Turturro vystudovala na FF UK v bakalářském programu italianistiku a španělštinu pro mezikulturní komunikaci. Bakalářskou práci *Komentovaný překlad vybraných kapitol z historie mexické gastronomie* obhájila na ÚTRL. Do magisterského programu v kombinaci novořecká filologie a obecná lingvistika nastoupila v akademickém roce 2017/2018 a SZZK z Novořecké filologie složila na podzim r. 2019, v lednu r. 2020 z Obecné lingvistiky. Obojí s hodnocením velmi dobře.

Během magisterského studia plnila řádně předepsané povinnosti, doplňovala si některé neogrecistické předměty z bc. cyklu, posléze odjela na roční studijní pobyt do Soluně v rámci programu Erasmus+ a po návratu do Čech se v říjnu r. 2019 zapojila do fakultního projektu SVV *Jazyk a nástroje pro jeho čerpání*, v jehož rámci v listopadu téhož roku podnikla desetidenní terénní výzkum v jižní Itálii (v oblasti Bari, Lecce, Calimera, Sternatìa a Soletò).

Stasia Turturro vždy prokazovala velkou samostatnost a nejspíš proto, mám-li mluvit za sebe, i často nedostatečnou či zpozdilou komunikaci. Přesto nebo právě proto bych na tomto místě ráda vyzdvihla její zaujetí pro novořečtinu, které projevovala od samotného přijetí do magisterského studia na ÚŘLS, a novořeckou filologii si také zvolila jako svůj diplomní obor. V závěru studia též prokázala schopnost mimořádného pracovního nasazení při vypracování diplomové práce. Právě zaujetí řeckým jazykem, zkušenost s řeckým univerzitním prostředím při ročním pobytu v Soluni, ale také osobní vztah k Itálii a italštině se staly pro kol. Turturro základním východiskem pro výběr tématu své práce: *Griko: kulturně-lingvistická analýza přežívajícího salentského dialektu na pomezí řecké a italské identity*.

Úvodem je třeba říct, že předkládaná diplomová práce odráží obecně zvýšený zájem lingvistů o ohrožené jazyky či dialekty. (Srv. např. platformu *Linguistic Landscape as a source for minority language studies*. aj. <https://comela2020.acg.edu/78-2/>, aj.) V případě jihoitalského grika můžeme tento zájem potvrdit dlouhodobě u italských, německých či britských jazykovědců a folkloristů. V posledních letech se s ním ovšem setkáváme ve vysoké míře mezi řeckými grecisty, ale také na úrovni laické řecké veřejnosti, která zvláště folklorní či nově folkové projevy dávné a stále živoucí řecké stopy v jižní Itálii chápe též jakou součást svého kulturního dědictví. Stasia Turturro se snaží shrnout známé poznatky o vývoji grika, teorie původu, až po jeho současnou sociální recepci. Opírá se především o nemalé množství vesměs cizojazyčných sekundárních zdrojů, které vhodně doplňuje o ukázky zpřehledněné v tabulkách spolu s příslušnými „orientačními“ překlady. Vlastní práci členění do tří částí: teoreticko-jazykovědné, srovnávací jazykovědné a sociálně lingvistické, přičemž využívá své jazykové vybavenosti a griko tak přirozeně nahlíží jak z pozice normativní, resp. standardizované italštiny, tak z pozice moderní řečtiny.

V první části se autorka věnuje definici grika, zvláště dvěma historickým teoriím o jeho původu – byzantské a starověké. Dále vysvětluje bipolární chápání grika jednak jako zvláštního menšinového jazyka na území Itálie, zároveň také jako řeckého dialektu v rámci rozsáhlé řecké

VYJÁDŘENÍ VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

diaspory (s. 27). Tuto část autorka završuje obecnou charakteristikou grika z fonologického a gramatického hlediska.

Druhá komparativní část práce obsahuje vybrané ukázky, na kterých jsou doloženy rozdíly v transkripčních konvencích či rozdíly na úrovni morfologické a fonetické. Všechny ukázky autorka názorně rozepisuje do tabulek a k příslušnému fenoménu vždy uvádí řecký a italský ekvivalent. Za hlavní ukázkové texty si zvolila tři milostné básně, jednu lidovou píseň známou po celém Velkém Řecku a dva souvislé prozaické texty. V závěru této části vytváří názorný graf (s. 47), z něhož je patrný poměr slov řeckého, italského a jiného původu ve vybraných ukázkách. Tím autorka přesvědčivě dokládá značnou nesrozumitelnost grika jak pro grekofonní mluvčí, ale hlavně pro mluvčí omezené standardní formou italštiny. K závěru též patří příklady nesystematické ortografie, která se liší nejen napříč různými texty odlišných autorů, ale i v rámci téhož textu. Této komparativní a zároveň originální části je věnováno 20 stran a považuji ji z celé práce za nejcennější.

Sociolingvistickému pohledu je věnován třetí oddíl, opět rozdělen na teoretickou a praktickou část, uzavřen nadějně kapitolou o „revivalu“ grika a snahám o jeho zavedení do škol. Třetí oddíl nicméně považuji za nejméně zdařilý; jeho praktická část, tj. metodologický popis terénního výzkumu, působí roztržitě, nedostatečně odborně a vůbec nepřesvědčivě, odtud také závěry k tomuto praktickému sociolingvistickému úseku, ale i celého sociolingvistického oddílu.

Co se týká formálního zpracování, závěrečná práce je členěna přehledně a logicky. Horší dojem však vyvolává jazyk zpracování čili samotná čeština, která kromě závislosti na jazycích sekundární literatury bohužel zhusta vykazuje překlepy, gramatické chyby, neobratné nikoli účelově těsné překlady vybraných ukázek, pronikání cizojazyčných formulací do českých a jiné jazykové prohřešky. Namátkové příklady uvádím v poznámce pod čarou.* Tento stav je jistě dílem možné přičíst poměrně velkému objemu zpracovávaných informací vzhledem k tomu rychlému až překotnému vypracování diplomové práce. Zároveň však prozrazuje mělkost znalostí a obecně nedostatečnou zkušenost s vypracováním odborného textu a konečně i s češtinou, což je u absolventky tří filologií zážející.

Na závěr bych ráda upozornila, že práce Stasie Turturro je, nakolik je nám známo, první svého druhu v Čechách a že se grikem nikdo doposud v českých odborných kruzích nezabýval. Je jasné, že měla co do činění s náročným úkolem, ukázalo se, že nejspíš přecenila své síly, ale jsem přesvědčena, že se úkolu i přes uvedené výhrady zhostila lépe než dobře, s poctivostí a vysokým pracovním nasazením, které nelze přehlížet. Práce tedy splňuje požadavky standardně kladené na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením **velmi dobře**.

Pavλίna Šípová

* filogog / filolog, století př.n.l. / př.n.l. (s. 7), in situ 1 / in situ, ¹ (s. 8), Byzantská teze xarchaická teze / Byzantská teze vs. archaická teze (s. 12), srv. Griko vs. Salentino (s. 17), standart, standartní / standard (s. 28)...

Některí **řikají**, že se griko ztrácí, protože má málo slov a nemůže obstát v moderním životě, tak plného nových věcí. **Kdokoli to říká**, ať grikem mluví či nikoli, je prý nelehké tento jazyk někomu naučit. Mnozí to **řikají** s potutelným úsměvem, ale i přes **jejich veselý tón** naznačují, že kdokoli tímto jednoduchým a chudým jazykem mluví, **se cítí nepříjemně** a stydí se za něj. / Říká se, že se griko vytrácí, protože... Ať už to tvrdí ti, kdo... i přes odlehčený tón, je jasné, že se mluvčí cítí nesví...(s. 28).